

2021 M. AUGALINIO MAISTO PRODUKTŲ TARŠOS KONTROLĖS DUOMENYS

Augalinio maisto taršos kontrolės tikslas – stebėti, vertinti ir valdyti pesticidų, mikotoksinų, akrilamido, policiklinių aromatinių angliavandenilių (PAA), sunkiųjų metalų, 3-MCPD ir kitų teršalų liekanas augalinio maisto produktuose, užtikrinti užteršto maisto produktų, atlikus rizikos vertinimą ir nustatčius, kad produktas nesaugus, draudimą tiekti rinkai arba pašalinimą iš rinkos ir garantuoti, kaip įmanomą didesnę vartotojų apsaugą.

Augalinio maisto taršos kontrolės planai rengiami vadovaujantis Europos Sąjungos teisės aktais ir rekomendacinio pobūdžio dokumentais, kuriuos pateikia Europos Komisija, informacija gauta iš Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos apie augintojus, naudojančius neregistruotus Lietuvos Respublikoje augalų apsaugos produktus, NMVRVI rizikos vertinimo rezultatais, skubiųjų pranešimų apie nesaugaus maisto ir pašarų tiekimą rinkai sistema (RASFF sistema) gautais pranešimais ir praėjusių metų vykdytos kontrolės gautais duomenimis.

Pagal Augalinio maisto taršos kontrolės planą vidutiniškai atrenkama ir ištiriama apie 750 mėginių (2021 m.–747, 2020 m.–706, 2019 m.–809). Kiekvienais metais atrenkamų mėginių skaičius yra panašus, mėginių neatitikusių reikalavimų dalis nėra didelė (apie 2 % nuo bendro ištirtų mėginių skaičiaus).

2019-2021 m. augalinio maisto produktų taršos kontrolės duomenys (mėginių skaičius)

	2019		2020		2021	
Teršalas	Planuota	Ivykdyta	Planuota	Ivykdyta	Planuota	Ivykdyta
Viso	820	809	692	706	747	747
Pesticidai	553	545	451	472	509	513
Glifosatas	50	45	52	48	70	70
Eruko rūgštis		4	Netirta		4	4
Tropano alkaloidai	4	4	Netirta		4	3
Δ ⁹ -tetrahidrokanabinolis, jo pirmtakai ir kiti kanabinoidai	6	4	Netirta		-	1
Sunkieji metalai		28	60	60	22	20
Mikotoksinai		22	32	33	46	45
Dioksinai ir PCB	2	2	3	3	4	4
Furanas	2	2	Netirta		Netirta	
Akrilamidas	50	50	50	50	35	35
Nitratai	20	20	Netirta		12	11
PAA		12	33	33	27	27
3-MCPD	6	6	7	7	6	5

Perchloratas	Netirta		Netirta		8	8
Alyvos angliavandeniliai	20	20	Netirta		Netirta	
Cianido rūgštis	Netirta		4	0	Netirta	
Skalsių alkaloidai	Netirta		Netirta		-	1
NUSTATYTA NEATITIKIMŲ	-	18 (2,2 %)	-	14 (2;0 %)	-	10 (1,4 %)

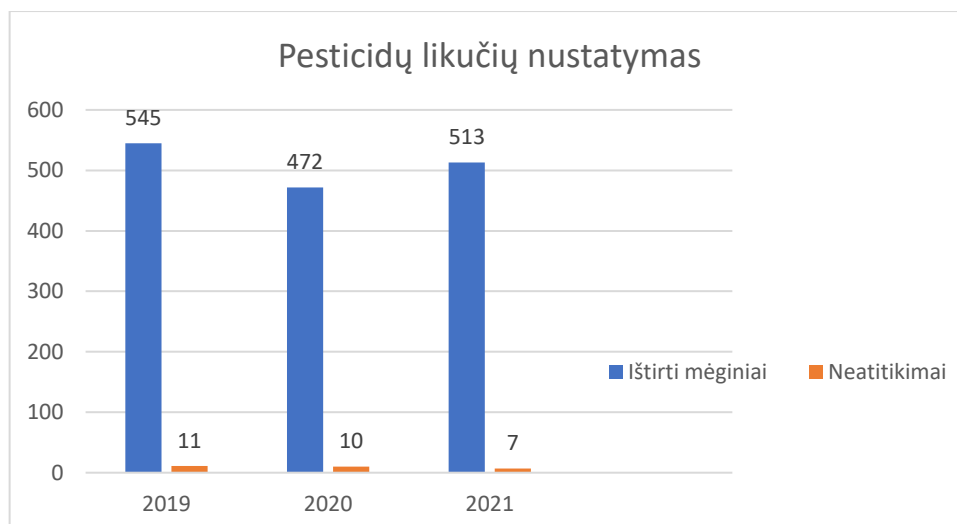
**Neatitikusių mėginių, atrinktų pagal Augalinio maisto taršos kontrolės planą,
aprašymas (2019-2021 m.)**

2019	2020	2021
<u>Akrilamidas</u> – gruzdintose bulvytėse. <u>Pesticidų likučiai</u> : petražolėse (Gruzija) špinatuose (Italija) greipfrutuose (Turkija) apelsinuose (Egiptas) slyvose (Lietuva, Moldovos) pekino kopūstuose (Lenkija) mandarinuose (Pietų Afrikos Respublika) greipfrutuose (Pietų Afrikos Respublika) krapų mėginiuose (Lietuva). <u>Glifosatas</u> – grikių kruopose (Lenkija, Lietuva, Ukraina).	<u>Akrilamidas</u> : krekeriai su česnakais (Latvija). <u>Pesticidų likučiai</u> : juoduosiuose ridikuose (Lietuva) persimonuose (Ispanija) mandarinuose (Pietų Afrikos Respublika) šilauogėse (Lenkija) raudonuosiuose greipfrutuose (Turkija). <u>Glifosatas</u> : grikių kruopose (Lenkija, Lietuva). <u>Policiklinių aromatinių angliavandenilių suma</u> : kanapių sėklų aliejuje (Lietuva).	<u>Pesticidų likučiai</u> : pomidoruose (Lietuva) ryžiuose (Brazilija) bananuose (Ekvadoras) krapuose (Italija) braškėse (Egiptas), rozmarinuose (Lietuva), greipfrutuose (Turkija) <u>Glifosatas</u> : grikių kruopose (Rusija) sorų kruopose (Ukraina) <u>THC ir kiti kanabinoidai</u> : pluoštinių kanapių žiedynuose (Lietuva)

Pesticidai: 2021 m. ištirti 513 mėginių (2020 m. – 472, 2019 m. – 547) dėl pesticidų likučių.

**Pesticidų kontrolės maisto produktuose duomenys 2019-2021 m.
(pagal Augalinio maisto taršos kontrolės planą)**

Metai	Ištirtų mėginių skaičius dėl pesticidų likučių nustatymo	Mėginių, neatitikusių reikalavimus, skaičius
2019	545	11 (2,0 %)
2020	472	10 (2,1 %)
2021	513	7 (1,4 %)

Glifosatas: 2021 m. ištirti 70 grūdų ir jų produktų mėginių dėl *glifosato* (2020 m. – 48, 2019 m. – 45). Šiais metais buvo vykdoma sustiprinta grikių, sorų kruopų, lęšių, šparagų (smidrų) *glifosato* ir jo metabolizmo produktų (amino metilfosfoninė rūgštis) kontrolė. 2 mėginiuose nustatyti viršijantys didžiausius leidžiamus kiekius:

grikių kruopose, Rusija ($1,1 \pm 0,6$ mg/kg);

sorų kruopose, Ukraina ($0,89 \pm 0,45$ mg/kg);

Glifosato 2019–2021 m. kontrolės duomenys

Metai	Ištirtų mėginių skaičius dėl glifosato nustatymo	Mėginių, neatitikusių reikalavimus, skaičius
2019	45	5 (12,2 %)
2020	48	5 (10,4 %)
2021	70	2 (2,9 %)

Įvertinus valstybinės kontrolės duomenis, tikslinga toliau skatinti atsakingą augalų apsaugos produktų naudojimą, laikantis gamintojų nustatytų rekomendacijų, ir plėtoti tarpinstitucinį bendradarbiavimą su Valstybine augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos dėl informacijos apie nustatomus neatitikimus mainų.

Akrilamidas: 2021 m. ištirti 35 (2020 m. – 50, 2019 m. – 50) mėginiai dėl akrilamido kiekio nustatymo: paruoštos vartoti gruzdintos bulvytės, daržovių traškučiai, spurgos, javainiai, sausainiai su nuoroda „Gluten free“, skrudinta kava. 2021 m. neatitikimų nenustatyta.